

Sikkerhet mot indre og ytre trusler for norske petroleumsinnretninger – rollefordeling selskaper og myndigheter

Dag Erlend Henriksen

Solstrand, 7. desember 2023

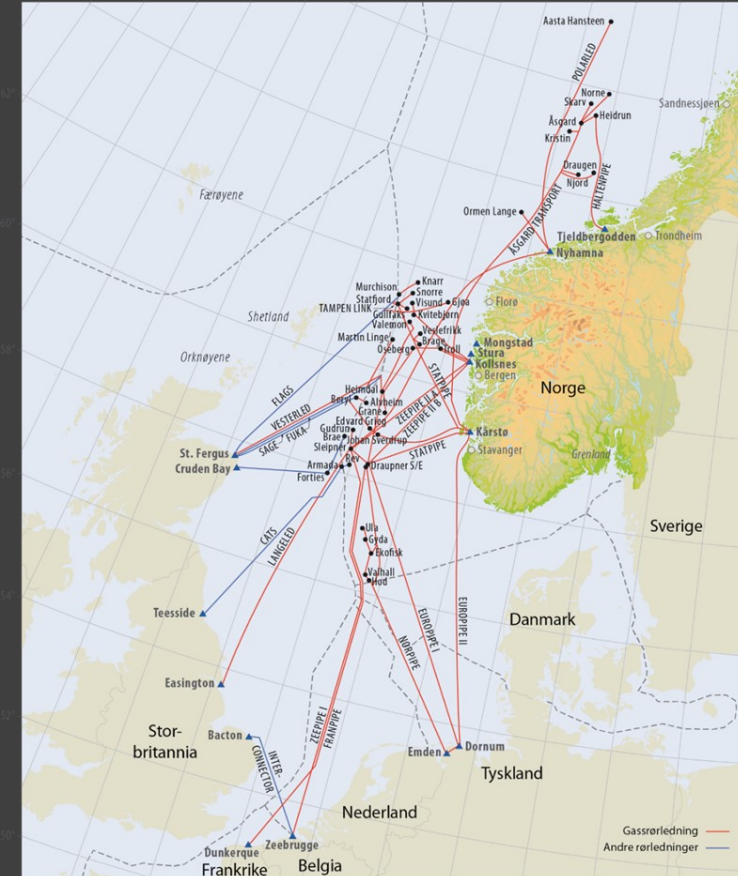

Hovedpunkter

- Bakgrunn
- Ansvar
- GNF-prosessen

Ekspert ut mot Norges beredskap: – Fullstendig naivt

Et angrep mot norske gassledninger vil være en katastrofe for Europa. Det har ikke myndighetene tatt innover seg, mener forsker.

PST – Nasjonal trusselvurdering 2022

- Flere lands etterretningstjenester opererer på norsk jord. I likhet med tidligere år, vil russiske og kinesiske tjenester utgjøre den største trusselen i Norge i 2022
- Markant økning i antall nettverksoperasjoner siste år
- Nye nettverksoperasjoner vil ramme norske mål i året som kommer. Virksomheter knyttet til forsvar, beredskap, politikkutforming eller teknologi hvor Norge er langt fremme, vil være særlig utsatt. Maritim, rom- og petroleumssektorene fremheves
- Russiske etterretningsoffiserer vil fortsatt forsøke å rekruttere kilder og kontakter som har tilgang til informasjonen de søker
- Norsk næringsliv og norske kunnskapsmiljøer vil oppleve fordekte anskaffelsesforsøk fra aktører involvert i militær modernisering og opprustning

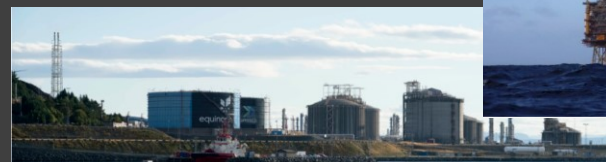

En helt endret sikkerhetssituasjon

Den tyske fregatten Mecklenburg-Vorpommern tatt i nærheten av Sleipner i Nordsjøen.

FOTO: GERMAN NAVY

Heimevernet bistår politiet ved flere olje- og gassanlegg

Heimevernet skal bistå med sikring av Kårsto gassbehandlingsanlegg i Tysvær, Kollsnes prosessanlegg i Øygarden og industriområdet Mongstad i Nordhordland.

Fra 1. nov - styrket beredskap i Forsvaret

Statsministeren:

«Vi står i den mest alvorlige sikkerhetspolitiske situasjonen på flere tiår. Det er ingen indikasjoner på at Russland vil utvide sin krigføring til andre land, men den økte spenningen gjør at vi er mer utsatte for både trusler, etterretning og påvirkning. Det gjør det nødvendig for alle NATO-land å være mer på vakt, også Norge»

«Selv om vi ikke har indikasjoner på at det er noen direkte trusler rettet mot Norge spesielt, har regjeringen skjerpet beredskapen etter at krigen brøt ut. Både på militær og sivil side med en lang rekke tiltak. Sikkerheten på norsk sokkel er også styrket. Vi har hatt høy oppmerksomhet om sikkerhet knyttet til installasjonene gjennom mange tiår, men den har blitt forsterket de siste årene, månedene og nå også de siste dagene.»

The screenshot shows the top navigation bar of the Norwegian government website (Regjeringen.no) with the coat of arms and a search box. Below the navigation bar are dropdown menus for 'Tema', 'Dokument', 'Aktuelt', and 'Departement'. The breadcrumb trail reads 'Du er her: Forsiden • Aktuelt • Pressemeldinger'. The main heading of the page is 'Regjeringen styrker Forsvarets beredskap i Norge', with a sub-heading 'Pressemelding | Dato: 31.10.2022'. The text of the press release begins with 'Regjeringen har besluttet at Forsvaret hever sin beredskap, og går over til en ny fase i sitt planverk fra 1. november. Dette skjer etter faglig råd fra forsvarssjefen. Det betyr at Forsvarets aktivitet tilpasses den alvorlige sikkerhetssituasjonen Europa er i.'

Ansvaret

En drone flyr mot en plattform – hvem tar ansvaret?

– Det er et sivil anliggende og Forsvaret har ikke en rolle i dette. Riktig instans å snakke med her, er Politiet, svarer pressevakt Aleksander Engborg Hage ved Forsvarsdepartementet.

Heldigvis fant regjeringen ut av de hadde det øverste ansvaret for Norges sikkerhet

Mens Europa står midt i en energikrise, famler regjeringen etter i sikkerheten av norsk gass eksport.

Hvem som egentlig har ansvaret, er et stort puslespill.

Og ulike myndigheter har ansvaret for ulike sider av sikkerheten.

Men hvem ser hele puslespillet og om det mangler brikker? Er beredskapen og evnen til å håndtere hendelser ved oljeplattformer, mobilmaster og kraftsentraler god og effektiv nok? Kan myndighetene handle raskt nok til å beskytte mennesker og verdier?

Ansvaret for sikkerhet og beredskap er fordelt mellom en rekke ulike myndigheter etter det grunnleggende «sektorprinsippet» hvor hver sektor har ansvar for sin sektor.

– Det er en klassisk utfordring med sektorprinsippet; ulike lover dekker ulike ting, ulike etater har ulikt ansvar og prioriteringer. Det kan for eksempel være at Politiet presser på om at noe må gjøres, men de har ikke mulighet til å legge press på Kommunal- og distriktsdepartementet. Da må de gå via eget departement, og det kan være ulike syn der på hva som haster, sier Karsten Friis.

På spørsmål om regjeringen vil foreta seg noe etter meldingene om gasslekkasjer, **viser Aasland til** at det er olje- og gasselskapene som har ansvaret for sikkerheten på norsk sokkel.

– De har et selvstendig ansvar for å håndtere sikkerheten på sokkelen og stabiliteten og forutsigbarheten i gassleveransene. Selskapene har stor oppmerksomhet på sikkerheten. Vi støtter dem selvsagt i dette, men det er selskapene som har ansvaret, sier han.

Statlig organisering

Olje- og energidepartementets ansvar: Ressursforvaltningen, petroleumssektoren under ett
Arbeids- og inkluderingsdepartementet: Helse, miljø og sikkerhet, sikring og beredskap

Sikring og beredskap - ansvarsforholdene

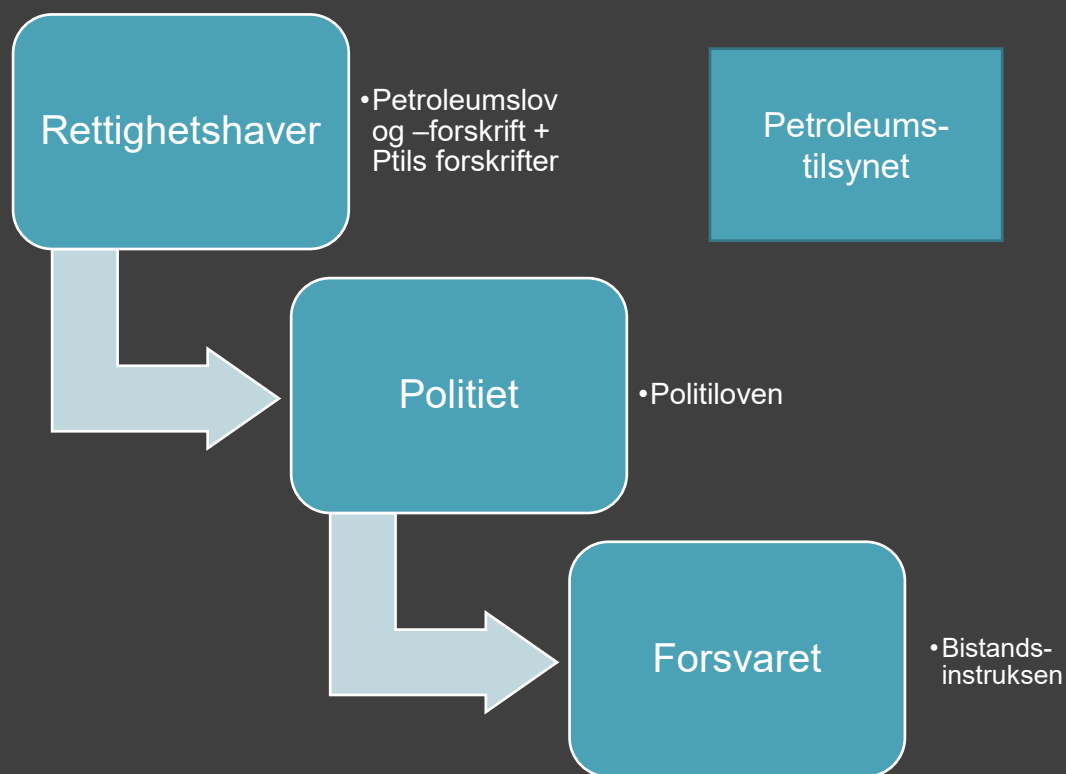
- OED: Sektordepartement og vurderinger av sikkerhetslovens virkeområde
- AID: Petroleumslovens bestemmelser om forebyggende sikring og beredskap – Petroleumstilsynets tilsynsfunksjon
- NFD: Drivstoffberedskap
- JD: Sikkerhetsloven – Politiet, PST og NSM
- FD: Forsvaret gir bistand til Politiet iht. bistandsinstruksen - E-tjenesten
- Næringen – oppfylle kravene i petroleumsloven, og i sikkerhetsloven for de virksomheter som er underlagt den

Forebyggende sikrings- og beredskapsarbeid – petroleumsloven

- Regulerer krav til rettighetshavere og operatører mht. sikring og beredskap
- AID er ansvarlig departement – Petroleumstilsynet fører tilsyn
 - Krav til risikostyring og risikoreduksjon – herunder sikringsrisikoanalyser
 - Omfatter personellsikkerhet, fysisk sikkerhet og IKT sikkerhet
 - Operatørene kartlegger verdier som må beskyttes, hvilke trusler de kan bli utsatt for og hvilke sårbarheter som kan utnyttes
- Eksempler på tiltak
 - Økt fokus på Cyber (både næringen og Ptil v. tilsyn/kunnskapsoppbygging)
 - Økt beredskap og økt sikringsnivå (felles - forsyningsbaser og helikopterterminaler)
 - Mer dialog og utveksling av informasjon – i næringen og med andre aktører

Eks på samspill

§ 9-3. *Beredskap mot bevisste anslag*

Rettighetshaver skal iverksette og opprettholde sikringstiltak for å bidra til å hindre bevisste anslag mot innretninger samt til enhver tid ha beredskapsplaner for slike anslag.

Rettighetshaver skal stille innretninger til disposisjon for offentlige myndigheter til øvelser og i nødvendig grad delta i slike øvelser.

Departementet kan gi pålegg om gjennomføring av tiltak som nevnt i første og annet ledd.

Gullkorn fra NSM

Ta ansvar for sikkerhetsarbeidet

Sikkerhetsarbeid kan tjenesteutsettes, men ikke ansvaret for sikkerheten.

Dette innebærer at krav til sikkerhet må inngå i kontrakter mellom virksomheter. Slike krav må forhandles, styres og følges opp. Krav til rapportering av endringer og hendelser som påvirker sikkerhet må inngå i dette. Det samme må sikkerhetskrav til bruk av underleverandører.

Sårbarheter kan oppstå når flere virksomheter deler ansvar for sikkerheten, der man legger andres risikovurderinger til grunn eller der man antar at sikkerheten blir ivaretatt av andre.

Det er ikke prinsipielt galt å samarbeide eller tjenesteutsette, såfremt vi ikke mister oversikten over helhetsbildet. Gjør andre arbeidet, må det være klare og kontraktsfestede ansvars- og rolleavklaringer.

Sårbarheter kan oppstå når flere virksomheter deler ansvar for sikkerheten

Kilde: NSM

«Lazarev-saken»

Michael Tetzschner med klar oppfordring til Anniken Huitfeldt: Inndra alle farledsbevis fra russere nå

Storingsrepresentant Michael Tetzschner (H) mener alle farledsbevis som er utstedt for russisk...

SHIPPING

Forventer bedre svar fra Huitfeldt om Lazarev-saken

DN mener: Regjeringen må få kontroll over russisk «havforskning» nær norske gassrørledninger

Siden juni har ni russiske «forskningsskip» hatt fri ferdsel i Nordsjøen og krysset norske gassrørled...

LEDER

Huitfeldt må svare Stortinget om Russland og kabler

Måtte svare i Stortinget om «Operasjon Lazarev»: Justisministeren varsler flere endringer

Justis- og beredskapsminister Emilie Enger Mehl (Sp) forsikret Stortinget om at hun vil styrke Nor...

TEKNOLOGI

Sikkerhetsdirektør: – Ikke Rederiforbundets bord

Forsvaret om Akademik Lazarev: – Vi har ingen hjemmel til å nekte

Rederiforbundets sikkerhetsdirektør John Hammersmark fremholder at prinsippene om fri ferdsel til sjøs er viktigst når DN ber om kommentarer til sikkerhetsmessige problemstillinger knyttet til russisk tilstedeværelse langs norskekysten.

– Dette er en kommersiell undersøkelse som har gått via meldesystemet, hjemlet og beskrevet i Ressursforskriften. Det er Havforskningsinstituttet, og Fiskeridirektoratet som saksbehandler, i tillegg til Oljedirektoratet. I tillegg får Forsvarets operative hovedkvarter (FOH) informasjonen, svarer Skauby.

– Oljedirektoratet gjør ikke sikkerhetsmessige vurderinger knyttet til slike søknader, svarer Sølberg. På spørsmål om søknader er avslått for

GNF-prosessen - OEDs arbeid med sikkerhetsloven

- Ny lov 2019 – formål

bidra til å trygge Norges suverenitet, territorielle integritet og demokratiske styreform og andre nasjonale sikkerhetsinteresser - å forebygge, avdekke og motvirke sikkerhetstruende virksomhet.

- OED skal «*identifisere og holde oversikt over grunnleggende nasjonale funksjoner*» innenfor sitt ansvarsområde

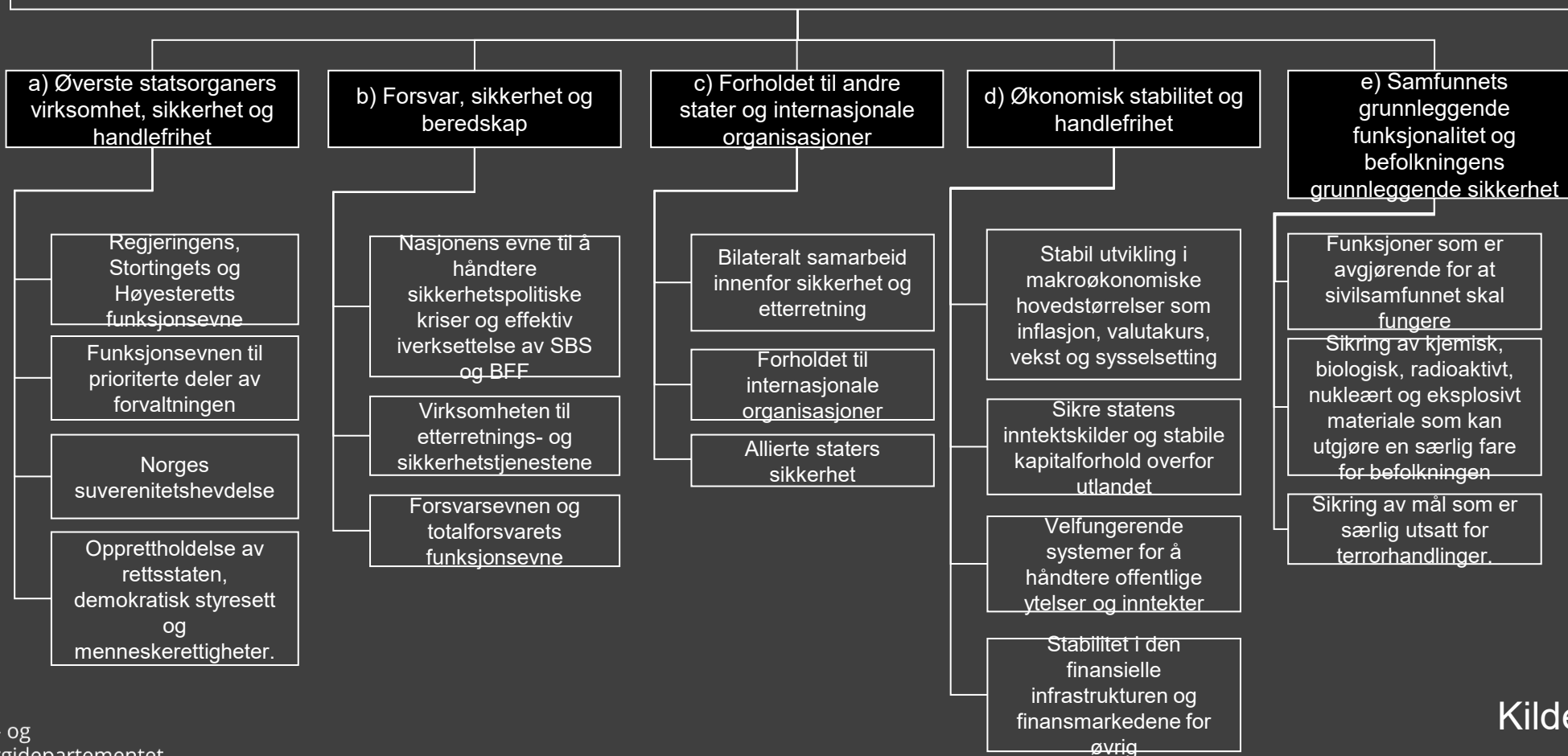
Sentrale begreper i sikkerhetsloven

- GNF (grunnleggende nasjonale funksjoner)
 - *«tjeneste, produksjon og andre former for virksomhet som er av en slik betydning at et helt eller delvis bortfall vil få konsekvenser for statens evne til å ivareta nasjonale sikkerhetsinteresser»*
- En GNF må begrunnes ut fra nasjonale sikkerhetsinteresser - NSI

1. nasjonale sikkerhetsinteresser: landets suverenitet, territorielle integritet og demokratiske styreform og overordnede sikkerhetspolitiske interesser knyttet til
 - a. de øverste statsorganers virksomhet, sikkerhet og handlefrihet
 - b. forsvar, sikkerhet og beredskap
 - c. forholdet til andre stater og internasjonale organisasjoner
 - d. økonomisk stabilitet og handlefrihet
 - e. samfunnets grunnleggende funksjonalitet og befolkningens grunnleggende sikkerhet
2. grunnleggende nasjonale funksjoner: tjenester, produksjon og andre former for virksomhet som er av en slik betydning at et helt eller delvis bortfall av funksjonen vil få konsekvenser for statens evne til å ivareta nasjonale sikkerhetsinteresser

Nasjonale sikkerhetsinteresser

Landets suverenitet, territorielle integritet og demokratiske styreform og overordnede sikkerhetspolitiske interesser knyttet til

Hvorfor har det ikke vært utpekt noen GNF i olje- og gassektoren tidligere?

- Olje- og gassvirksomhet ikke definert som samfunnskritisk funksjon
- Ikke identifisert funksjoner hvor helt eller delvis bortfall vil få konsekvenser for statens evne til å ivareta nasjonale sikkerhetsinteresser – før nå

Grunnleggende nasjonale funksjoner – Prop. 1 S (2021-2022)

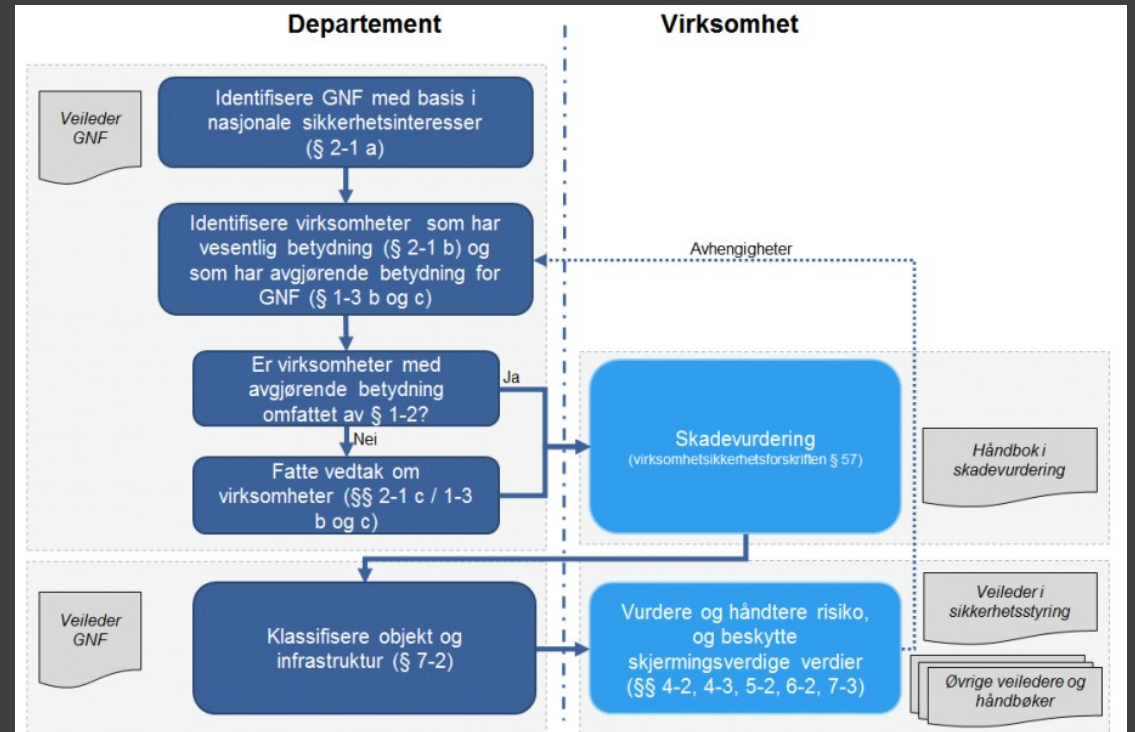
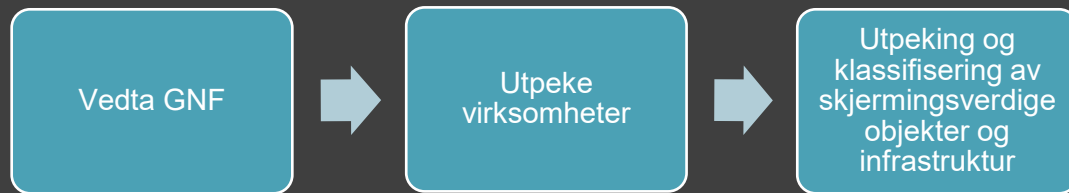
- OED si verksemd, handlefridom og avgjerdsdyktigheit
- Nasjonal kraftforsyning
- Kontroll med utvinning av petroleum på norsk sokkel
- Transport av gass i rør til Europa

Fornyhet vurdering 2022

- Ny sikkerhetspolitisk situasjon i Europa etter Russlands invasjon
- Norsk gassforsyning til Europa har fått en forsterket betydning og kan nå begrunnes ut fra den nasjonale sikkerhetsinteressen «forholdet til allierte stater» (sl. § 1-5 1. c))
- Vedtak etter sikkerhetsloven for Gassco og Equinor – sikre tilgang til informasjon
- To GNF'er «Transport av gass i rør til Europa» og «Kontroll med utvinning av petroleum på norsk sokkel» – konsekvenser?

Hovedsteg GNF-prosessen

Figur 1.1: Hovedprosess og oversikt over ulike veiledere og håndbøker

Videre arbeid

- GNF er identifisert
- I gang med å vurdere underfunksjoner og virksomheter av avgjørende betydning
- Melde inn til NSM
- Vedtak så snart som mulig
- Virksomheter må gjennomføre en skadevurdering - kartlegge sin aktivitet
- Ferdigstillelse neste år
- Flere vedtak på vei – knyttet både til behandling av sikkerhetsgradert informasjon (sl. § 1-3 a)) og objekter, infrastruktur og aktivitet med avgjørende betydning for GNF (sl. § 1-3 b) og c))

Samordning er nødvendig – rotete aktørbilde

Scholz og Støre foreslår NATO-senter for å overvåke undersjøisk infrastruktur

Pressemelding | Dato: 30.11.2022

Statsminister Jonas Gahr Støre og Tysklands forbundskansler Olaf Scholz har i Berlin i dag blitt enige om å foreslå at NATO oppretter et senter for å styrke beskyttelse av undersjøisk infrastruktur.

Forsterket innsats mot sammensatte trusler

Pressemelding | Dato: 02.12.2022

Nr: 124 – 2022

Regjeringen forsterker samarbeidet mellom PST, det øvrige politiet, Etterretningstjenesten og Nasjonal sikkerhetsmyndighet i Nasjonalt etterretnings- og sikkerhetssenter (NESS) for å styrke evnen til å håndtere sammensatte trusler.

Regjeringen vil gi PST flere hjemler for å avdekke ekstremisme, etterretning og terrorplanlegging

Pressemelding | Dato: 02.12.2022

Hva er budskapet?

- Nødvendig å sette inn tiltak – ikke business as usual
- Felles situasjonsforståelse nødvendig – hvordan skape den?
Stort behov for samordning – veldig mange ulike initiativ og mange aktører på myndighetssiden
- Mulighet til å rydde – tydeliggjøre grenser og kommunikasjonslinjer